

תוכנית התואר השני בעיצוב אורבני (M.Urb.Des.)

ראש התכנית: ד"ר אלס ורבקל

רכזת התכנית: קרן כהן

טלפונים: 02-5631584

פקס: 02-5631592

סגל הוראה

ד"ר אלס ורבקל
מר אייל אשבל
ד"ר אריאל הנדל
פרופ' דוד גוגנהיים
ד"ר דורון בר
ד"ר יונתן ונטורה
ד"ר יוסי קליין
פרופ' זאב דרוקמן
אדר' לינור לנקין
פרופ' מייק טרנר
ד"ר נועה הייזלר-רובין
אדר' נעמה מישר
ד"ר נתי מרום
אדר' עופר מנור
פרופ' צבי אפרת
ד"ר רותי גינזבורג
ד"ר תמר ברגר

התכנית לתואר שני בעיצוב אורבני מהווה צומת תיאורטי ומקצועי לדין בסוגיות עיצוביות ותכנוניות בעיר. בתכנית הדוגלת במציאות אקדמית מגוון קורסים המכשירים את בוגרי התכנית למעצבים אורבניים ולחוקרים בעלי עולם מושגים תיאורטי רחב ועדכני, שיתרמו לשיח ולפרקטיקה העירוניים בישראל. הידע והמחקר התיאורטיים משמשים בסיס ידע לעבודת הסטודיו המהווה שדה מחקר ופעולה חלוציים ומתווי דרך בעיצוב אורבני בישראל. עבודת הסטודנטים והמרצים בתכנית מבוססת על יצירת מעורבות אקטיבית של התכנית, הסגל והסטודנטים בחיים העירוניים בישראל בכלל ובירושלים בפרט.

התוכנית מבוססת על פרויקט מבוסס ידע (knowledge based design project) ומטרתה לדון בסביבה העירונית העכשווית. לדוגמה, העיר ירושלים וסביבתה רבת הפנים יוצרת מעבדה חיה לנושאים אורבניים מגוונים: שימור, התחדשות העיר הפנימית, שיקום ובנייה חדשה בשולי העיר אשר בה קהילות מגוונות. כאמור התכנית עוסקת, ברמה תיאורטית ויישומית כאחד, בנושאים העומדים על סדר היום הציבורי בהיבטים רב-תחומיים ובניהם, ערים חדשות והתחדשות עירונית, מטרופוליס ומגלופוליס, שימור אורבני ואקטיביזם עירוני.

מבנה התוכנית

התוכנית מבוססת על שתי חטיבות לימוד ודיון עיקריות:

חטיבה 1 - לימודי עיצוב

א. הסטודיו ופרויקט גמר:

בחטיבה זו עוסקים הסטודנטים במשך ארבעה סמסטרים בעיצוב ותכנון סוגיות אורבניות שונות. לימוד זה נעשה מתוך הבנה שלצד המימד הפרופסיונאלי של העשייה, יש משמעות אקדמית הנובעת מתוך עשייה זו.

ב. תשתיות בעיצוב אורבני:

אל לימודי הסטודיו מצורפים מקצועות התמך של תשתית עירונית, איכות הסביבה, כלכלה עירונית, G.I.S ומערכות מיחשוב תלת- ממדיות, תיאוריות ומודלים בארגון העיר, בנושאים המזינים את עבודת הסטודיו באופן שוטף.

חטיבה 2 - תיאוריה והיסטוריה של תבנית עיר

א. לימודים עיוניים

קורסי ליבה (חובה) ובחירה: הקורסים נבחרו בשל הרצון לדון בעיר כתופעה היסטורית תרבותית, חברתית וכלכלית ולעסוק בפרדיגמות התכנוניות שנהגו במאתיים השנים האחרונות.

ב. סמינרים מאפשרים התעמקות בנושאים ממוקדים המהווים חלק מהפן העיוני של הלימוד ועוסקים בנושאים מגוונים כגון ירושלים-כתופעה היסטורית, אוניברסאלית, קונפליקטואלית וכעיר שאיננה שייכת רק לתושביה; העיר המודרנית כתופעה פוליטית, תרבותית וחברתית.

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים והשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

סיכום מבנה התוכנית

חטיבה 1 - לימודי עיצוב:

סטודיו ופרויקט גמר	24 נ"ז
תשתיות בעיצוב אורבני (Impact & Implementation)	4 נ"ז

חטיבה 2 - תיאוריה והיסטוריה של תבנית עיר

לימודים עיוניים	6 נ"ז
סמינרים	12 נ"ז
סה"כ	<u>46 נ"ז</u>

התכנית שהורחבה מיועדת לאדריכלים ולאדריכלי נוף וכן לבוגרי תואר ראשון בתחומים קשורים כגון: ארכיטקטורה, תולדות האמנות, עיצוב, גיאוגרפיה, פילוסופיה, היסטוריה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, כלכלה, משפט, לימודי הסביבה וקיימות, בכפוף לעמידה בתנאי סף ובלומדי השלמה.

הוראות ונוהלי לימודים

תקופת הלימודים

משך הלימודים, כולל פרויקט גמר או עבודת גמר הינו ארבעה סמסטרים. הלימודים מתקיימים בבית הנסן, רחוב גדליהו אלון 14 ירושלים. הלימודים יתקיימו בימים רביעי ושישי.

פריסת לימודים

תכנית הלימודים לתואר שני ניתנת לפריסה של עד 4 שנות לימוד. עבור תכנית חלקית ישלם הסטודנט לפי נקודות זיכוי. סטודנט שבחר בפריסת לימודים החל מהשנה הראשונה לתואר יחויב להצטרף במהלך שנה זו לשיעורי הסטודיו.

היקף הלימודים

הדרישות הלימודיות כוללות 46 נ"ז מתוכן 6 נ"ז לפרויקט גמר או עבודת גמר.

דרישות התכנית לקבלת תואר מוסמך בעיצוב אורבני

1. צבירת 46 נקודות זיכוי אקדמיות במסגרת קורסי התכנית.
2. מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו בקורסי התכנית לרבות השתתפות במהלך השנתיים הראשונות ללימודים בסדרת ההרצאות של התכנית שתיערך אחת לשבועיים-שלושה השתתפות בשנה ב' בסדנת תזה אחת לשבועיים לאורך שנה ב'.
3. עמידה בכל מטלות הקורסים שפורטו לעיל, על פי לוח הזמנים הנדרש על ידי המרצים. דרישות אלה כוללות הכנת ביבליוגרפיה, הגשת עבודות ביניים ועבודות מסכמות בכתב.
- הגשת 2 עבודות בהיקף סמינר מתוך 3 קורסי הסמינר הנלמדים במהלך התכנית.
5. קבלת ציון 75 לפחות בשיעורי הסטודיו וציון ממוצע של 75 לפחות בשאר קורסי התכנית.
6. קבלת ציון ממוצע של 75 לפחות בכלל קורסי התכנית.
7. תשלום מלוא שכר הלימוד ותשלומי החובה האחרים כפי שנקבעו על ידי האקדמיה.
8. החזרת כל הציוד והספרים הנמצאים ברשות הסטודנט והשייכים לאקדמיה.

הצטיינות בלימודים

ממוצע הציונים יכול את כל הקורסים שנלמדו במהלך התואר השני. הצטיינות יתרה - תינתן לסטודנט שממוצע ציוניו הנו 95 ומעלה. הצטיינות - תינתן לסטודנט שממוצע ציוניו הנו 90 ומעלה. במידה ולא יהיה סטודנט כזה תינתן הצטיינות לחלק העליון של 5% מהסטודנטים הראשונים בתנאי שממוצע ציוניהם יהיה מעל 85.

תנאי מעבר משנה א' לשנה ב'

בסוף שנה א' תבדוק ועדת הציונים את מצבם הלימודי של הסטודנטים. לצורך מעבר משנה א' לשנה ב' בתכנית על כל סטודנט לקבל ציון של 75 לפחות בקורסי הסטודיו, ציון ממוצע של 75 לפחות בשאר הקורסים ולהשלים שני שלישי מחובותיו בחטיבה השנייה בתוכנית - תיאוריה והיסטוריה של תבנית עיר. על בסיס גיליון ציוניו של הסטודנט ועמידתו בדרישות הנ"ל תקבע ועדה אקדמית עליונה את המשך לימודיו. כמו כן בסמכות הועדה במידת הצורך, להמליץ בפני ועדת ההוראה של התכנית להעביר סטודנט לסטטוס "על תנאי" למשך מסמטר אחד בלבד בשנה"ל הבאה ולקבוע תנאי פרטני להמשך לימודיו כגון: דרישה לחזרה על קורסים, הגשת תיק עבודות או קביעת דרישות אקדמיות נוספות מעבר לתכנית הלימודים הרגילה. בתום מסמטר אחד במעמד "על תנאי" תתכנס הועדה מחדש לדון במצב לימודיו של הסטודנט. הועדה תוכל להחליט להסיר סטטוס "על תנאי", להאריכו לסמסטר אחד נוסף או להודיע לסטודנט על הפסקת לימודיו.

ציוני סטודיו

0-64	נכשל
65-74	ממשיך על תנאי
75-94	עובר

מועד הגשה מיוחד

השלמת חובות בקורס/סטודיו (שלא הושלמו מסיבות כגון מילואים או מחלה) תאושר לאחר הגשת מכתב לוועדת ההוראה. בקשה זו חייבת לכלול המלצת המרצה האחראי על הקורס/סטודיו, ויש להגישה מיד עם שובו של הסטודנט ללימודים.

פרסים ומלגות

מלגות הצטיינות בלימודים לשנה ב':

מדי שנה יוענקו מספר מלגות לסטודנטים מצטיינים במיוחד על סמך הישגיהם בלימודים בשנת הלימודים הקודמת. גובה המלגה יקבע בהתאם לאפשרויות התקציביות בכל שנה. קריטריונים: המלגה תינתן על סמך הישגים לימודיים בלבד זכאים למלגה סטודנטים מן המניין אשר עמדו בכל הקריטריונים למעבר משנה א' ל-ב' ללא חובות אקדמיים בלימודים העיוניים והמעשיים. המלגה יכולה להינתן בנוסף למלגת סיוע בשכר לימוד על בסיס סוציו אקונומי. הרכב ועדת המלגות: הסטודנטים יאותרו, יומלצו וידורגו ע"י ועדת ההוראה של התכנית בתיאום עם ועדת המלגות של האקדמיה.

מלגות דיקנאט הסטודנטים

קבלת מלגות על רקע התנדבות חברתית ועל רקע סוציו-אקונומי פתוחה בפני סטודנטים בתכנית התואר השני באמצעות דיקנאט הסטודנטים:

מלגות על בסיס זכאות כלכלית - הזכאות נבדקת על בסיס הכנסה לנפש ומאושרת על ידי ועדת המלגות. לאחר בדיקת הזכאות מוענקות המלגות בדרגות שונות של חלקיות שכר הלימוד.

הלוואה מקרן בצלאל - האקדמיה מאפשרת מתן הלוואות בגובה של מחצית משכר הלימוד.

קרן מלגות אייסף-קרן אייסף הבינלאומית תומכת בסטודנטים הנבחרים על בסיס הישגים אקדמיים, מעורבות חברתית ומצב כלכלי. חברי התכנית נדרשים לפעילות חברתית בהיקף של 4 שעות שבועיות ובנוסף, עליהם להשתתף במפגשי הכשרה ותכנית עיונית שנועדה לפתח מנהיגות חברתית. על פי דרישות הקרן, זכאים לפעול במסגרת הקרן רק סטודנטים אשר הגישו בקשה לקבלת מלגת סיוע מבצלאל ונמצאו זכאים למלגה.

פר"ח - פעילויות פר"ח כוללות מספר רב של תוכניות באזורים שונים בארץ.

אפשרויות נוספות לקבלת מלגה יפורסמו בהמשך.

מבנה התכנית

שנה א

5 קורסי חובה מבואיים - 8 נ"ז

1 סמינר שנתי חובה - 4 נ"ז

2 סטודיו חובה - 12 נ"ז

סה"כ 24 נ"ז

שנה ב

2 סמינר בחירה - 8 נ"ז

1 בחירה - 2 נ"ז

2 סטודיו חובה - 12 נ"ז

סה"כ 22 נ"ז

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים במשך שנת הלימודים,

ההשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

כמו כן, סדנה בינלאומית בחו"ל - סמינר בינלאומי מחקרי-תכנוני עתידה להתקיים למעוניינים
בחופשת פסח/חופשת הקיץ – פרטים בהמשך. (ללא נ"ז)

פירוט הקורסים

שנה א'

לימודי חובה

סמסטר א'

2 נ"ז	תשתיות- ניהול וממשק העיר א' (שנתי) אדר' לינור לנקין	
ללא נ"ז	תשתיות GIS- אייל אשבל	
2 נ"ז	תכנון עיר ואיזור: מחשבה תכנונית ד"ר נועה רובין	
2 נ"ז	סמינר ירושלים (שנתי) ד"ר נועה רובין	
6 נ"ז	סטודיו א: מבוא בסוגיות יסוד - פרופ' צבי אפרת, שם המרצה הנוסף יפורסם בהמשך	

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים וההשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

סמסטר ב'

2 נ"ז	ניהול וממשק העיר א' אדר' לינור לנקין	
2 נ"ז	היסטוריה אינטלקטואלית של העיר המודרנית ד"ר יוסי קליין	
2 נ"ז	סמינר ירושלים ד"ר נועה רובין	
6 נ"ז	סטודיו ב' אדר' נעמה מישר, שם המרצה הנוסף יפורסם בהמשך	

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים וההשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

פירוט הקורסים

שנה ב'

לימודי חובה

סמסטר א'

סדנת תזה (שנתי, אחת לשבועיים) ד"ר אלס ורבקל ללא נ"ז
סטודיו ג' פרופ' זאב דרוקמן, פרופ' דוד גוגנהיים 6 נ"ז

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים והשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

סמסטר ב'

סדנת תזה ((שנתי, אחת לשבועיים) ד"ר אלס ורבקל ללא נ"ז
סטודיו- פרויקט גמר ד"ר אלס ורבקל, ד"ר נועה רובין 6 נ"ז

בנוסף, סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים והשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

שנה ב

קורסי בחירה

על כל סטודנט בשנה ב' לבחור קורס בחירה 1 ו-2 סמינרי בחירה.

על סטודנטים שהחלו לימודים בתשע"ד / קודם לכן יש לבחור מספר קורסי בחירה בהתאם הנדרש להשלמת התואר.

סמסטר א

2 נ"ז	ד"ר יונתן ונטורה	אנתרופוליס
2 נ"ז	ד"ר תמר ברגר	סוגיות במרחב הישראלי
2 נ"ז	אדר' עופר מנור	מיפוי שדה העיצוב העירוני
4 נ"ז	ד"ר רותי גינזבורג, מיקי קרצמן	סמינר בחירה: מיפוי/אנטי מיפוי- שאלות על דקומנטציה

סמסטר ב'

2 נ"ז	ד"ר דורון בר	העיר ההיסטורית- סוגיות של שימור זיכרון במרחב העירוני
2 נ"ז	ד"ר אלס ורבקל	המרחב הציבורי והעיר הישראלית
4 נ"ז	ד"ר אריאל הנדל	סמינר בחירה: תיאוריה פוליטית ועיר
4 נ"ז	ד"ר תמר ברגר	סמינר בחירה: הפרזורים

*קורסי בחירה במסגרת תכנית לסטודנטים זרים - Learning from Jerusalem- הקורסים יתקיימו באנגלית

2 נ"ז	פרופ' מייק טרנר	Changing attitudes to conservation in the 21 century
2 נ"ז	פרופ' מייק טרנר	Individual Research Project
4 נ"ז	ד"ר נתי מרום	סמינר בחירה: שם הסמינר יפורסם בהמשך

פירוט הקורסים -שנה א

לימודי חובה

תשתיות- ניהול וממשק העיר

שנתי, יום ד' 10:00-11:30, 4 נ"ז,

מרכז: ד"ר אלס ורבקל

אדר' לינור לנקין

הקורס משרטט מפת דרכים למסלולה של תכנית, מרגע שהיא עוזבת את שולחן השרטוט ועד לאישורה ע"י מוסדות התכנון. הקורס ניתן ע"י אדר' לינור לנקין ומרצים אורחים, ומחולק לארבעה מרכיבים, כל אחד בן שבעה מפגשים. ארבעת המרכיבים: אדר' לינור לנקין בנושאי תכנון ארצי ומוסדות התכנון, מר רן חקלאי בנושא כלכלה אורבנית, מר דרור גנון בנושא תכנון תחבורה ציבורית ועו"ד יורם בר-סלע בחקיקה, יעבירו כל אחד קורס בן 14 שעות הרצאה (שבעה מפגשים) הכוללות תרגול שייעשה על רקע עבודת הסטודיו של הסטודנט.

תשתיות- GIS

סמסטר א', יום ד' 14:00-15:30, ללא נ"ז -

הקורס יתקיים אחת לשבועיים החל מתאריך 29.10.2014+ יומיים מרוכזים בסוף הסמסטר בתאריכים 04+6.2.15

מר אייל אשבל

הכנת הסטודנטים לשימוש בכלי GIS במערכת ESRI. הכרת ArcMap, ArcCatalog ויישום מידע גיאוגרפי במערכות אלו ושילובו בכלים תלת-ממדיים.

תכנון עיר ואיזור: מחשבה תכנונית

סמסטר א', יום ד' 12.00-13.30, 2 נ"ז

ד"ר נועה רובין

הקורס יעסוק בהתפתחות התכנון העירוני המודרני מראשיתו ועד היום תוך התייחסות לתכנון כאל תוצר תרבותי, חברתי ופוליטי המשקף את תקופתו ויתרה מזו, את השאיפה התקופתית ל'עיר אידיאלית'. זהו ניסיון בקריאה מחדשת בתולדות התכנון העירוני המודרני, מתוך מטרה לייצר היסטוריה כוללת, מודעת וביקורתית ומתוך הבנה כי ההיסטוריון (שהוא לרוב, מתכנן בעצמו) משחק תפקיד חשוב בעיצוב הזיכרון והתודעה של הדיסציפלינה. במהלך הקורס נסתמך על החלוקה המקובלת כיום בספרות, לפיה ניכרות בתכנון העירוני המודרני ארבע תקופות עיקריות. בכל תקופה נתחקה אחר רעיונות מרכזיים ודמויות מפתח ונדון בטקסטים תכנוניים בולטים ובתכניות חשובות. במקביל, נבחן את התפתחות הפרקטיקה התכנונית ברחבי האימפריה הבריטית (ובהמשך, האימפריה-לשעבר) כביטוי לדו-שיח וכדיאלוג בין מקום היווצרות התיאוריה לבין 'שדה הניסויים' הגדול שלה, האימפריה הבריטית והמרחב הפוסט-קולוניאלי, שם לבסוף תצמח גם הביקורת העיקרית על התכנון בעבר ובהווה. לסיכום נסקור את הדילמות המרכזיות הניצבות בפני התיאורטיקנים של התכנון היום.

במסגרת הקורס יערכו התלמידים הכרות מקיפה עם התפתחות המחשבה התכנונית מראשיתה ועד ימינו ובעיקר ירכשו כלים לשיפוט ביקורתי של הדיסציפלינה, תיאוריה ומעשה.

סמינר ירושלים

שנתי, יום ד' 16.00-17.30, 4 נ"ז

ד"ר נועה רובין

במוקד הסמינר תעמוד ירושלים, עיר מקדש ועיר בירה, עיר של "מעלה", מקודשת ושמיימית ועיר של "מטה" שבה יתגוררו בעתיד הקרוב למעלה ממיליון איש. ירושלים, המתעדת בבנייתה היסטוריה מתמשכת, והמהווה מעין מיקרו-קוסמוס של המצב הגיאופוליטי, החברתי והתרבותי בישראל, תשמש בסמינר אף כמעבדה לבחינת נושאים הנמצאים על סדר היום התכנוני והאדריכלי. חלקו הראשון של הסמינר יתמקד בהתפתחות ההיסטורית של העיר ויתבסס על הרצאות של מורי התכנית ואורחים. חלקו השני של הסמינר יעסוק בירושלים היום וברושלים המתוכננת לעתיד לבוא ויכלול סיורים ברחבי העיר. הלימוד המשותף יתבסס על קריאה של הסטודנטים משיעור לשיעור ועל הצגת הפרט.

סטודיו א: מבוא בסוגיות יסוד - אקולוגיות מגורים

סמסטר א', יום ו' 9:00-14:00, 6 נ"ז

פרופ' צבי אפרת, שם המרצה הנוסף יפורסם בהמשך

הצינורות והישראליות ראו את עצמן כמעבדה לייצור טיפוס ישוב ודפוס מגורים. הצורות הארכיטקטוניות שפותחו כאן התבססו על מודלים סוציולוגיים וגיאוגרפיים, מיובאים או מקוריים, שהצטברו לכדי אקולוגיה מסועפת של ישובי ספר, ערי מחוז, שכונות גנים, קהילות שיתופיות, ישובים קהילתיים, מעונות עובדים, שיכונים עממיים, וכדומה. ההיסטוריה הייחודית הזאת היא נקודת המוצא של הסטודיו וממנה נצא למחקר עדכני הממפה את הצורות העכשוויות ומצביע לעבר התפתחויות אפשריות.

הנחת העבודה של הסטודיו היא שדפוסים חברתיים משתנים מייצרים לא רק מורפולוגיות וטיפולוגיות ארכיטקטוניות חדשות אלא גם מתודות תכנון ושיטות ייצוג המגיבות ב"זמן אמיתי" לתהליכי ההשתנות ומספקות כלים ליצירת מרחבים חדשים.

הסטודיו יתנהל בקבוצות עבודה אשר ישלבו, מראש ולכל אורך הדרך, מחקר סוציולוגי ועבודת תכנון בקנה מידה קהילתי. האתרים בהם יעסקו הפרויקטים יבחרו מתוך עבודת המיפוי והמחקר הראשונית. התוצרים של הסטודיו יוצגו באמצעות תיעוד צילומי וקולנועי, מסמכים טקסטואליים, שרטוטים ארכיטקטוניים, מודלים ממוחשבים ומודלים פיזיים.

קולוקוויזם

שנתי, יום ד' 14.00-15.30 - אחת לשבועיים ללא נ"ז

הקולוקוויזם השנתי של התוכנית עיצוב אורבני ומדיניות ותיאוריה של האמנויות, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחו"ל את מחקרם/ן האחרון. נושא הקולוקוויזם ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

ההשתתפות חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות.

היסטוריה אינטלקטואלית של העיר המודרנית

סמסטר ב' יום ד' 12.00-13.30, 2 נ"ז

ד"ר יוסי קליין

הקורס יעסוק בניתוח של רעיונות מגוונים באשר למהותה ודמותה של העיר המודרנית כפי שנהגו על ידי אינטלקטואליים, פוליטיקאים, טכנוקרטים ומתכננים בזירה הבין לאומית והמקומית.

ביבליוגרפיה מפורטת תוצג בתחילת הקורס.

סטודיו ב

סמסטר ב', יום ו' 9:00-14:00, 6 נ"ז

אדר' נעמה מישר, שם הרצה הנוסף יפורסם בהמשך.

בסמסטר השני ללימודיהם יוקנו לסטודנטים מיומנויות למידה ותכנון לקנה המידה העירוני והשכונתי. תחילה, נקנה לסטודנטים מיומנויות של מיפוי, ניתוח וזיהוי של היבטים עירוניים מרובים – סביבתיים, חברתיים וכלכליים. על בסיס רחב זה של יכולת איסוף מידע וניתוחו בקנה המידה העירוני, יוקנו לסטודנטים מיומנויות של פיתוח פרוגרמות וגיבוש אסטרטגיות תכנון והתערבות עבור פונקציות ומרחבים ציבוריים בקנה המידה והשכונתי או הבין-שכונתי. בסטודיו זה יודגשו ממדים אזוריים וקהילתיים של התערבות עירונית והיבטים של תשתיות סביבה ונוף. הסטודנטים יתנסו בפיתוח התערבויות בסביבות ובסוגיות שבהן מתקיימות פעילויות אזרחיות-אקטיביסטיות של התחדשות עירונית, מגורים או פיתוח ושיקום סביבתי. העבודה בסטודיו תיערך בקבוצות של שלושה על מנת לשכלל יכולת עבודה בצוות הנדרשת לעבודה מרובת משתנים, תחומים ושלבים.

פירוט הקורסים -שנה ב

לימודי חובה

סדנת תזה

שנתי, יום ד' 14.00-15.30, אחת לשבועיים החל מתאריך 29.10.14, ללא נ"ז

ד"ר אלס ורבקל

סדנת התזה תכין את עבודת פרויקט הגמר על פי בניית פלטפורמה לדיון דיסציפלינרי על בסיס מחקר. הסדנא תסייע לסטודנטים לבנות נושא המתייחס לתאוריות ודיונים עכשוויים, פרוגרמות עירוניות, אתרים ואזורים עירוניים. הסדנא תיתן בסיס לבניית עמדה קונספטואלית ותכנונית המאתגרת ומחדשת את השיטות הקיימות בתחום. בנוסף, הסדנא תייצר קונטקסט תאורתי לפרויקט הגמר ככלי להסבת תשומת לב לשינויים חברתיים, עירוניים, טכנולוגיים ועוד.

סטודיו ג'

סמסטר א', יום ו' 09.00-14.00, 6 נ"ז

פרופ' זאב דרוקמן, פרופ' דוד גוגנהיים

סטודיו ג' יעסוק בעיצובה מחדש של סביבה אורבאנית קיימת. זאת על בסיס תהליכים סביבתיים, תרבותיים ואף כלכליים הגורמים לשינויים בסביבה הבנויה ובדרכי ההתערבות בתהליכים אלה. התהליכים נלמדים ביחס לתפישות שונות של ועיצוב עירוני והתחדשות עירונית תוך שימת דגש על "הארכיטקטורה של העיר". כל זאת על בסיס מושגים עיצוביים אורבאניים שהסטודנט פיתח בשנה א'. תפישות ומושגים תכנוניים מחוללים שינויים והתערבויות ספציפיות.

קולוקויום

שנתי, יום ד' 14.00-15.30 - אחת לשבועיים ללא נ"ז

הקולוקויום השנתי של התוכנית עיצוב אורבני ומדיניות ותיאוריה של האמנויות, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחול"ל את מחקרם/ן האחרון. נושא הקולוקויום ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

ההשתתפות חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות.

סטודיו- פרויקט גמר

סמסטר ב' יום ו' 09.00-14.00, 6 נ"ז

ד"ר אלס ורבקל, ד"ר נועה רובין

בסמסטר זה יגיע הסטודנט לפתוח עבודה תכנונית ברזולוציה גבוהה (עד לקנה מידה של 1:500, 1:250) פרויקט הגמר מהווה הזדמנות להגדיר עמדה בהיבט מסוים של תחום עיצוב האורבני. כחלק בלתי נפרד מתהליך העיצוב, הפרויקט יכלול תזה ומחקר, הגדרת האתר, בניית פרוגרמה ויצירת אסטרטגיות וטקטיקות תכנוניות. מטרת הסטודיו תכלולנה פיתוח פרויקט מבניית קונספט ועד תכנון מפורט, מתודולוגיית תכנון המובילה מקונספט לתכנון מפורט, חשיבה עצמאית, בניית עמדה ביקורתית ביחס לסוגיות עכשוויות, בניית שפה תכנונית חדשנית וקוהרנטית ופיתוח שיטות ייצוג ופרזנטציה מתקדמות.

פירוט הקורסים -שנה ב

לימודי בחירה

אנתרופוליס

סמסטר א, ימי רביעי 10.00-11.30, 2 נ"ז

ד"ר יונתן ונטורה

כבר לפני שנים האדם נמצא באינטראקציה מורכבת עם המרחב הגיאוגרפי-עירוני בו הוא מתקיים. פילוסופים, הוגים ותיאורטיקנים בחנו ותיארו את הישות העירונית המורכבת והמגוונת ואת השפעותיה על חיי התושבים. לאנתרופולוגיה, כדיסציפלינה המתמקדת באדם בסביבתו החברתית-תרבותית כלים מתודולוגיים ותיאורטיים ייחודיים המאפשרים לעמוד על קשר מורכב זה על מימדיו השונים, מנקודת מבטו של האדם. בקורס זה נבחן באופן מעמיק, תוך שימוש במתודולוגיה וחשיבה אנתרופולוגית את מערכת היחסים המורכבת בין האדם, התרבות, החברה והמרחב האורבאני-ארכיטקטוני. דרך מספר תרגילים פרקטיים ותיאורטיים נלמד על מקומו של האדריכל במרחב העירוני, דרך עיניהם של התושבים, בני הקבוצות החברתיות השונות, והאינטראקציות האפשריות ביניהם.

סוגיות במרחב הישראלי

סמסטר א', ימי רביעי, 12:00-13:30, 2 נ"ז

ד"ר תמר ברגר

דיון בכמה מתמות היסוד של המרחב הישראלי מנקודת המבט הבינתחומית של לימודי התרבות. בין הנושאים: מרחב וזהות, תפיסת הקרקע, נוף מקומי, מערכת התכנון, גבולות, מרכז ופריפריה, המרחב הבטחוני וצורות מגורים. דרך הדיון יעלו גם ההיסטוריה של המרחב הישראלי ותהליך היווצרותו. נקודת המוצא של הקורס היא תפיסתו של המרחב כתופעה מיוצרת, פועל יוצא של אידיאולוגיה, יחסי כוח, פרקטיקות ופרשנויות, והתבוננות בו הן כייצוג והן כמכונן של מציאות. הנושאים יוצגו בהקשריהם הלוקליים – הן אלה הישראליים הכלליים והן אלה המרחביים הספציפיים – וגם בזיקותיהם הכלליות. הדיון בכל נושא ילווה בקריאה של טקסט ויומחש בעזרת ייצוגים אסתטיים מגוונים (אדריכליים, ספרותיים, קולנועיים, צילומיים וכד').

מיפוי שדה העיצוב העירוני

סמסטר א' ימי רביעי 16.00-17.30, 2 נ"ז

אדר' עופר מנור

התפתחות ומיסודו של העיצוב העירוני כדיסציפלינה במהלך החמישים השנים האחרונות התרחש על רקע תהפוכות רבות בגישות ותפיסות עולם במדעי החברה ובשדות העיצוב, שעל שניהם הוא נשען. מתוך כך, עד היום תחום זה נעדר הגדרה מוסכמת ומגובשת, ומצוי במאבק מתמשך ל"תפיסת מקומו" במערך הכוחות הפועלים בגיבוש דמותה של העיר. על רקע זה, הקורס יתחקה אחר ה'קול הייחודי' של העיצוב העירוני. בחיפוש זה, יעומתו גישות למדניות אל מול סוגיות מעשיות מתוך הפרקטיקום, על בסיס תפיסה שהיזון הדדי ביניהם יקדם את המיפוי של הטריטוריה החמקמקה של העיצוב העירוני.

* סמינר בחירה: מיפוי/אנטי מיפוי- שאלות על דקומנטציה

סמסטר א', ימי רביעי 16.00-19.30

ד"ר רוטי גינזבורג, מיקי קרצמן

בסמינר נעסוק בדוקומנטציה באמצעות התבוננות בפרויקטים של מיפוי ומיפוי שכנגד. בעקבות לימוד זה יצרו הסטודנטים ויתכננו פרויקטים בסגנון זה של מיפוי ומיפוי שכנגד.

עם התפתחות הטכנולוגיה והשפעתה על אופני התיעוד וההפצה, השתנו מושגים חברתיים פוליטיים כמו ארכיון, דוקומנט ומפה באופן רדיקלי. לאורך הסמסטר נעסוק בפרויקטים של יוצרים ואקטיביסטיים הפועלים בשדה זה של המדיה. דרך התבוננות ודיון בפרויקטים אלה נבחן את התפיסה המחודשת של המושגים החברתיים הללו. לאורך הסמינר יוזמנו אורחים שיציגו פרויקטים בעלי עניין דומה.

הסטודנטים יתבקשו להגיב דרך הצעה משלהם. הם יצרו תוך הלימוד פרויקט שיעסוק במושגים המרכזיים של דוקומנטציה. על הסטודנטים להגיע לסמינר עם מחשבים ניידים.

* מותנה באישור וועדת הוראה ומוגבל במספר המקומות

העיר ההיסטורית – סוגיות של שימור וזיכרון במרחב העירוני

סמסטר ב', ימי רביעי 12.00-13.30, 2 נ"ז

ד"ר דורון בר

הקורס ידון בביטויים שונים של זכרון ושימור במרחב העירוני. הקורס יעסוק בסוגיות שונות ובהתלבטות המאפיינת אדריכלים, מתכננים וסוכנים שונים המנהלים את המרחב העירוני בנוגע לרלוונטיות של העבר במרחב העירוני הנוכחי והעתידי. הקורס יעסוק במקרים שונים ממדינת ישראל ומהעולם אך יתרכז בסוגיות ירושלמיות שבהן נוכח העבר בהווה העירוני. הקורס יכלול סיורי לימוד.

המרחב הציבורי והעיר הישראלית
מסטר ב', ימי רביעי, 12:00-13:30, 2 נ"ז

ד"ר אלס ורבקל

הקורס מתמקד בשאלת המרחב הציבורי בעיר הישראלית ומשמעותו לעיצוב אורבני. ברחבי העולם, סביבות עירוניות עוברות היום תהליכים של ארגון מחדש, הפצה מחדש של ציפיות עירוניות, אוכלוסיות ופרוגרמות. ערים מתרחבות, גדלות ומתפזרות ובו זמנית מרזי העיר מתרוקנים, נעלמים או מתכווצים. לאורך הטרנספורמציות הפיזיות של הסביבה העירונית תפיסת "המרחב הציבורי" עברה שינוי. דרך מאמרים, דיונים ועבודות מחקר, הקורס יתייחס לשינויים פיזיים, חברתיים, כלכליים וסביבתיים ויחקור תפקידו של המרחב הציבורי בעיר הישראלית העכשווית.

סמינר בחירה

תיאורה פוליטית והעיר

מסטר ב', ימי רביעי, 16:00-19:30, 4 נ"ז

ד"ר אריאל הנדל

העיר – כרעיון וכמעשה – עמדה במרכז מחשבתם של הוגים פוליטיים רבים, החל באפלטון והפוליס היוונית וכלה בפילוסופיה הנכתבת במקומות שונים בעולם בימים אלה ממש. העיר, בשל הריבוי, המגוון והאופי הפתוח והבלתי נתון מראש המאפיינים אותה, נתפסת כמקומו של "הפוליטי": דהיינו, כאתר המרכזי שבו בני אדם נפגשים, פועלים ויוצרים, מחד גיסא, אך גם כמקום שבו נחשפים המתחים, ההפרדות והעימותים, מאידך גיסא. מטרת הסמינר תהיה להתחקות אחר מקומה של העיר בתיאוריות פילוסופיות-פוליטיות שונות, לעמוד על מקומם של התכנון והעיצוב העירוני כחלק מיצירת המרחב הפוליטי – ולדון, תוך קישור לאירועים אקטואליים, בשאלות של אי-שוויון, של צדק חברתי, של אקטיביזם ושל שינוי.

הפרורים

מסטר ב', ימי רביעי 16.00-19.30 4 נ"ז

ד"ר תמר ברגר

דיון באחת מן התופעות המרחביות העיקריות של זמננו, הנוכחת נוכחות משמעותית מאז המחצית השניה של המאה ה-20. חלקו הראשון של הקורס יעסוק בתופעת הפרוור הכללית וחלקו האחר יתמקד במקרה הישראלי. הפרוור יבחן מנקודת מבט רב-תחומית, על היבטיו התכנוניים, החברתיים-כלכליים, הפוליטיים והתרבותיים. נבחן את ההיסטוריה של התופעה, את טיפוס המרחב שהיא מייצרת, את מקורותיה האידאולוגיים ואת השפעתה על תחומי מחיה אחרים. במהלך הסמסטר יבחרו הסטודנטים מקרה או תמה שאותם יחקרו ויצגו את ממצאיהם בכיתה.

קורסים במסגרת תכנית לסטודנטים זרים Learning from Jerusalem

קורסים באנגלית עבור סטודנטים זרים, השתתפות בקורס זה עבור סטודנטים בתכנית מותנית באישור וועדת הוראה.

Changing attitudes to conservation in the 21 century

מסטר ב', ימי רביעי, 12.00-13.30, 2 נ"ז

פרופ' מייק טרנר

This course will discuss the issues on the cutting-edge in the role of conservation in the twenty-first century evolving from ground rules focusing on monument preservation and embodied in 1964 with the adoption of the Venice Charter. Since then, the World Heritage Convention (1972) and other mechanisms and recommendations, notably from the Council of Europe and ICOMOS have generated a body of knowledge that is now robust. The new challenges of social inclusion, sustainability and the digital age are rewriting canonical texts that move from the monument to the living city in an integrative process. Adopting the directive from the Nara Document (1994), conservation does not only belong to the people that created it, but to the place that provides for its management. The language of conservation and its adaptation to local cultural conditions is an essential component in developing relevant interventions and addressing the challenges of societies and communities. Learning from Jerusalem as a case-study will provide a background to the debate.

Individual Research Project

מסטר ב', ימי רביעי, 14.00-15.30, 2 נ"ז

פרופ' מייק טרנר

This course allows the student to develop and deepen her/his knowledge in a specific field of interest around a central theme which can be debated through individual presentations in the class. The course will be conducted in English and will bring international experiences to the debate. ERASMUS and exchange students with relevant backgrounds will be encouraged to participate thus enriching the discussion. This year the theme will focus on – culture as an enabler for sustainable development and the UNISDR programme on the Resilient City with the UNESCO Recommendation on Historic Urban Landscapes that was approved in November 2011. References will be made to the preparations for the UNHabitat meeting of 2016.

סמינר בחירה: שם הסמינר יפורסם בהמשך

מסטר ב', ימי רביעי, 16.00-19.30, 4 נ"ז

ד"ר נתי מרום

תקציר הסמינר יפורסם בהמשך.